

Munkaerőpiaci folyamatok, 2018. I–III. negyedév

Tartalom

1. Foglalkoztatási helyzetkép.....	1
1.1. Foglalkoztatottak.....	1
1.2. Munkaerő-kereslet.....	4
1.3. Munkanélküliek, potenciális munkaerő-tartalék.....	4
1.4. Inaktívak.....	6
2. Kereset, munkajövedelem, munkaerőköltség.....	6
2.1. Bruttó kereset.....	6
2.2. Nettó kereset és eltartotti kedvezmény.....	7
2.3. Munkajövedelem.....	8
2.4. Munkaerőköltség-index.....	8

1. Foglalkoztatási helyzetkép

1.1 Foglalkoztatottak

A munkaerő-felmérés szerint a 15–74 éves foglalkoztatottak száma 2018 III. negyedévében az I. negyedévi 4 millió 435 ezer, illetve a II. negyedévi 4 millió 475 ezer után 4 millió 487 ezer volt. Ez az év első három negyedévében az előző év azonos időszakához képest a folyamatosan szűkülő munkaerő-kínálat ellenére is még mindig 1,2, ezen belül a III. negyedévben 0,8%-os növekedést jelentett.

A III. negyedévben a 15–64 éves népesség foglalkoztatási rátája 69,5%-nak felelt meg, 0,8 százalépponttal meghaladta a tavalyi III. negyedévit. A növekedés fele azonban a nevezőt jelentő 15–64 éves népesség létszámának csökkenéséből adódott. A 23 ezer fős létszám-bővülés fő forrását az emelkedő nyugdíjkorhatár miatt a munkaerőpiacon maradó többletkorosztály és a potenciális munkaerő-tartalékba tartozók jelentették.

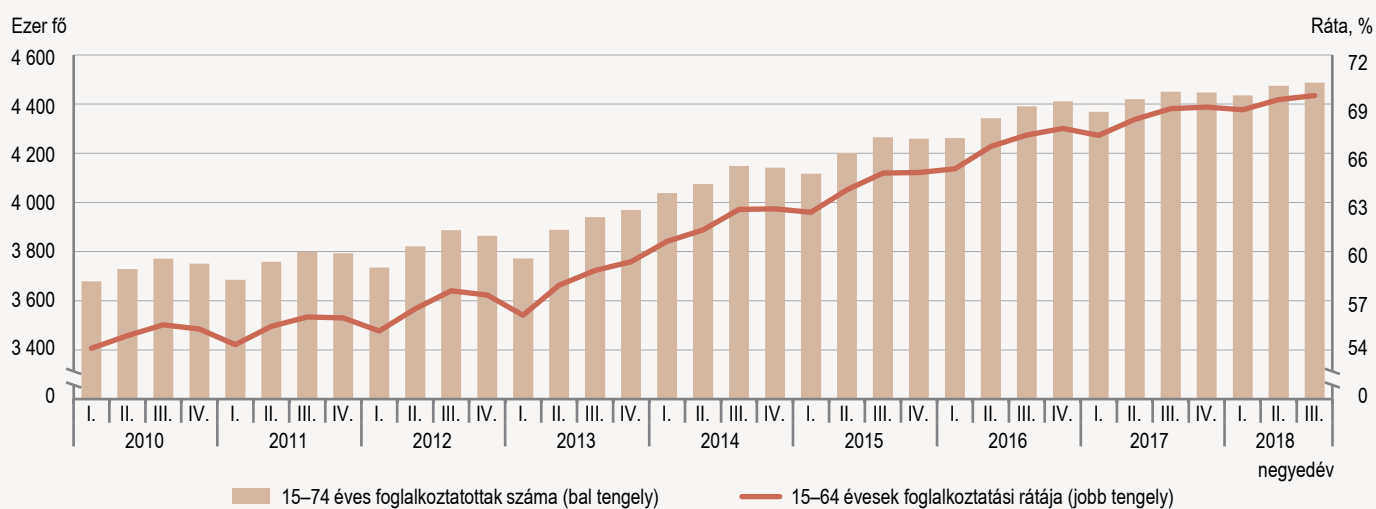
A férfiak és a nők foglalkoztatottsága – eltérő családi szerepeikből következően – jelentősen különbözik. Mivel kedvezményel, a rájuk irányadó nyugdíjkorhatár előtt csak a nők tudnak az ellátás irányába kilépni, az utóbbi években a férfiak foglalkoztatási rátája a nőkéét meghaladó ütemben nőtt, ezáltal a két nem foglalkoztatási rátája közötti rés szélesedett.

2018 I–III. negyedévében a 20–64 éves nőknek 66,7%-a volt foglalkoztatott, szemben az ilyen korú férfiakat jellemző 82%-kal.

A hazai elsődleges munkaerőpiacon foglalkoztatottak létszám-növekedése lényegesen meghaladta az összes foglalkoztatottét. Az év első három negyedévében előbbi 2,6, utóbbi 1,2%-kal nőtt, mivel a gazdasági fellendülés eredményeként a korábbi közfoglalkoztatottak nem jelentéktelen részének sikerült piaci munkahelyet találnia, és emellett folytatódott a munkaerő-felmérésben külföldi munkahelyet megjelölők¹ létszámának csökkenése is. Így a hazai elsődleges munkaerőpiacon 2018 I–III. negyedévében összességében 107 ezerrel dolgoztak többen, mint 2017 azonos időszakában, 2010 óta pedig összesen 606 ezer új, hazai, nem támogatott formában működő munkahely lett több.

1. ábra

A 15–74 éves foglalkoztatottak létszáma és a 15–64 évesek foglalkoztatási rátája

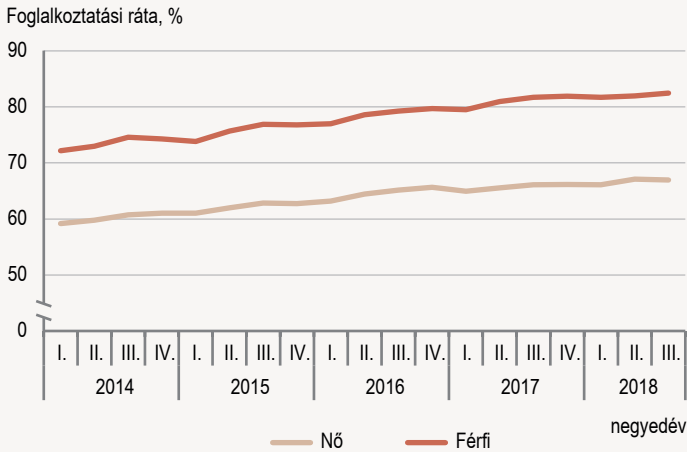

Forrás: munkaerő-felmérés.

¹ A munkaerő-felmérésben azok a külföldön dolgozó személyek szerepelnek, akik vagy napi rendszerességgel ingáznak külföldre, vagy huzamosabb ideig külföldön dolgoznak, azonban időnként hazájárnak, és jövedelmükkel az adatot szolgáltató háztartás megélhetéséhez hozzájárulnak.

A 20–64 éves férfiak és nők foglalkoztatási rátája

2. ábra

A foglalkoztatotti létszám alakulása

1. tábla

(ezer fő)

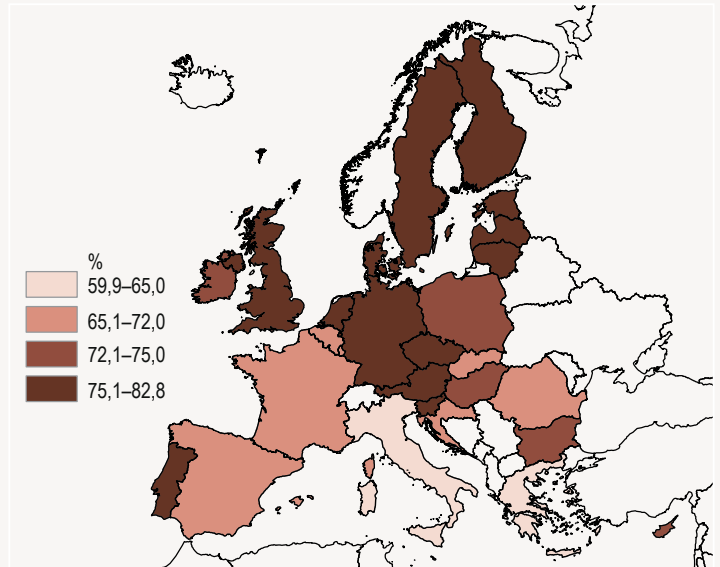
Megnevezés	Foglalkoztatottak száma			Foglalkoztatottak számának változása, 2018. I–III. negyedév	
	2010	2017	2018	2010	2017
	I–III. negyedév			I–III. negyedévhez képest	
Összesen	3 726,3	4 412,7	4 465,5	739,3	52,8
Férfi	1 986,8	2 410,8	2 442,8	456,0	32,0
Nő	1 739,5	2 002,0	2 022,8	283,3	20,8
Budapest	713,6	845,5	834,2	120,6	-11,3
Pest	477,3	574,1	592,3	115,1	18,3
Középf-Dunántúl	425,8	499,8	499,9	74,0	0,1
Nyugat-Dunántúl	398,9	467,8	483,1	84,2	15,3
Dél-Dunántúl	338,1	369,4	373,3	35,2	3,8
Észak-Magyarország	393,2	473,5	485,2	92,1	11,7
Észak-Alföld	499,8	628,8	638,9	139,0	10,1
Dél-Alföld	479,5	553,8	558,6	79,1	4,8
Alkalmazott	3 265,8	3 957,0	3 999,1	733,3	42,1
Társas vállalkozás, szövetkezet tagja	141,6	158,0	150,4	8,8	-7,6
Vállalkozó, önálló	306,3	285,6	305,7	-0,6	20,1
Segítő családtag	12,5	12,1	10,3	-2,2	-1,8
Belföldi telephelyen dolgozik	3 676,8	4 300,9	4 362,8	686,0	61,9
ebből: közfoglalkoztatottnak tekinti magát	73,7	199,2	154,0	80,4	-45,2
Külföldi telephelyen dolgozik	49,5	111,8	102,7	53,3	-9,1

Forrás: munkaerő-felmérés.

2018 II. negyedévében a 15–64 évesekre számított 69,3%-os magyar foglalkoztatási ráta 0,7 százalékponttal haladta meg az EU-28-ra számítottat, ezen belül a férfiak előnye 2,4 százalékpont, míg a nők hátránya 0,9 százalékpont volt. A 25–54 évesek – az ún. legjobb munkavállalási korúak – 84,5%-a minősült hazánkban foglalkoztatottnak a hivatkozott negyedévben, ezzel a foglalkoztatási ráta csökkenő sorrendje alapján a tagországok felső harmadába tartozunk. Az Európa 2020 stratégiában a 20–64 éves népességnél a cél a 75%-os foglalkoztatási ráta elérése, amitől a hazai érték 2018 II. negyedévében már csak 0,5 százalékponttal maradt el. A viszonylag magas és a válság után gyorsan javuló foglalkoztatás az unió egyik legalacsonyabb szintű munkanélküliségével párosul, 2018 II. negyedévben csak Csehországban és Németországban volt alacsonyabb a munkanélküliség, mint Magyarországon, illetve a lengyel 3,6%-os munkanélküliségi ráta megegyezett a magyarral.

3. ábra

A 20–64 évesek foglalkoztatási rátája az EU tagországaiban, 2018. II. negyedév

Forrás: Eurostat.

Az évközi munkaügyi megfigyelés vonatkozási körét jelentő legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a foglalkoztatás szempontjából jelentősebb nonprofit szervezeteknél 2018 I–III. negyedévében a közel 130 ezer közfoglalkoztatottal együtt 3 millió 118 ezren álltak alkalmazásban. Ez 1,3, illetve közfoglalkoztatottak nélkül számolva 2,7%-os létszámnövekedést jelentett az előző év azonos időszakához viszonyítva. A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál az 5 ezer közfoglalkoztatottal együtt 2 millió 137 ezren dolgoztak, 2,7%-kal többen, mint egy évvel korábban. A költségvetési szektor – a közel 113 ezer közfoglalkoztatottal együttes – 820,5 ezres létszáma 2,9%-kal volt kisebb, mint a 2017. azonos időszak, míg közfoglalkoztatottak nélkül számolva a létszámnövekedés 1,5%-os volt. Az adatszolgáltatásra kijelölt nonprofit szervezetek 161 ezer főnek adtak munkát, ebből 12 ezren közfoglalkoztatottként dolgoztak. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma 1,1%-kal, közfoglalkoztatottakkal együtt 2 millió 795 ezerre, a nem teljes munkaidőben foglalkoztatottaké 2,3%-kal, 323 ezerre nőtt.

A KSH évközi munkaügyi megfigyelésébe bevont szervezeti körben 2018 I–III. negyedévében közfoglalkoztatottként dolgozók létszáma 23%-kal, 130 ezer fő alá csökkent. Miközben a minimálbér 8%-kal emelkedett, a közfoglalkoztatási bér 2018-ban nem változott. Ez és a munkaerő-kereslet növekedése felgyorsíthatta a közfoglalkoztatottak átlépését az elsődleges munkaerőpiacra. Az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés ösztönzése továbbra is prioritást élvez, ennek jegyében például novembertől az elhelyezkedési juttatás összege duplázódott.

2. tábla

Foglalkoztatási és munkanélküliségi ráta az Európai Unió tagországaiban, 2018. II. negyedév

Ország	Foglalkoztatási ráta						Munkanélküliségi ráta, % ^{b)}
	15–24	25–54	15–64 éves			változás ^{a)}	
	évesek		férfiak	nők	együtt		
	%						
Ausztria	50,1	85,0	77,7	68,4	73,0	0,8	4,6
Belgium	22,7	80,0	67,9	59,6	63,7	0,9	6,1
Bulgária	20,6	80,3	71,2	64,4	67,9	0,7	5,5
Ciprus	32,0	81,3	73,8	65,3	69,4	3,7	7,4
Csehország	27,4	87,5	81,7	67,5	74,7	1,4	2,2
Dánia	58,8	82,6	78,3	73,0	75,7	1,6	4,9
Egyesült Királyság	50,1	84,2	79,0	70,1	74,6	0,5	3,9
Észtország	44,9	84,2	78,5	71,1	74,8	1,6	5,1
Finnország	49,6	82,5	74,1	71,9	73,0	2,5	8,2
Franciaország	29,6	80,9	69,0	62,1	65,5	0,4	8,7
Görögország	14,5	69,5	64,9	46,0	55,3	1,3	19,0
Hollandia	63,9	84,4	81,3	72,6	77,0	1,3	3,9
Horvátország	25,2	77,6	65,7	56,4	61,1	1,9	7,6
Írország	40,1	79,1	73,8	63,4	68,5	1,1	6,0
Lengyelország	31,6	82,6	74,0	61,4	67,7	1,5	3,6
Lettország	33,8	82,5	73,1	70,5	71,7	1,9	7,7
Litvánia	31,1	84,9	73,6	70,7	72,1	1,5	5,9
Luxemburg	24,6	83,7	69,7	62,5	66,2	0,3	5,5
Magyarország	28,7	84,5	76,2	62,5	69,3	1,2	3,6
Málta	49,5	82,6	80,3	60,2	70,6	1,7	3,8
Németország	45,7	84,6	79,2	71,5	75,4	0,6	3,5
Olaszország	17,7	70,5	68,0	50,2	59,1	1,0	10,7
Portugália	26,4	84,7	72,6	67,1	69,8	2,2	6,8
Románia	25,6	81,6	74,1	56,7	65,5	0,0	4,1
Spanyolország	21,6	74,9	68,0	57,0	62,5	1,4	15,3
Svédország	46,0	86,9	79,0	76,5	77,8	0,7	6,9
Szlovákia	27,6	80,8	73,6	60,5	67,1	1,0	6,6
Szlovénia	37,1	87,2	74,6	67,4	71,1	2,0	5,2
EU-28	35,1	80,6	73,8	63,4	68,6	0,9	6,8

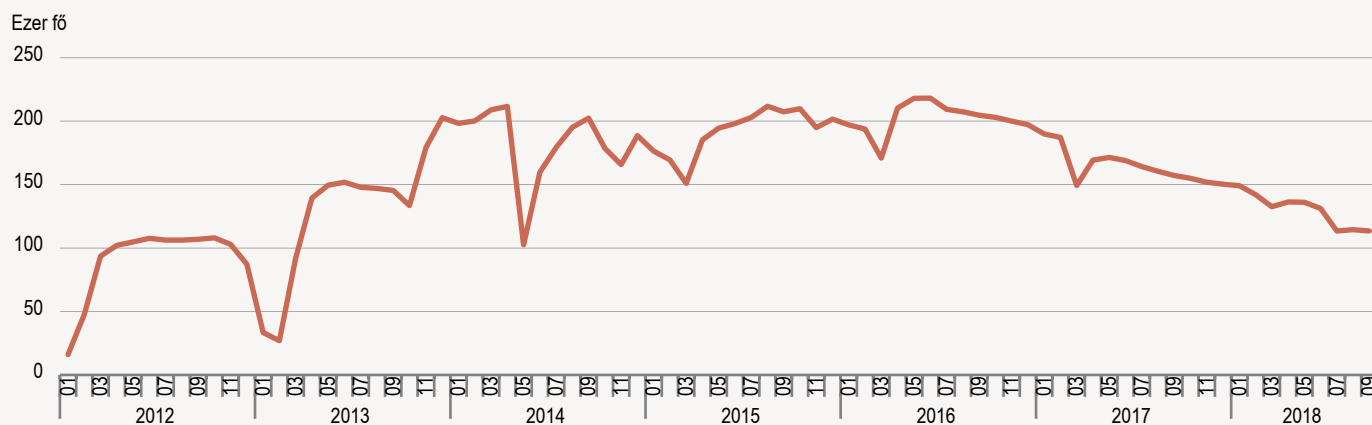
a) 2018. II. negyedév a 2017. II. negyedévhez képest, százalékpont.

b) A 15–74 évesekre számolva.

Forrás: Eurostat (2018. november 7-ei állapot).

4. ábra

A közfoglalkoztatottak létszámának alakulása*

* A legalább 5 főt foglalkoztató vállalkozásoknál, a költségvetési intézményeknél és a megfigyelt nonprofit szervezeteknél közfoglalkoztatottként alkalmazásban állók.

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

A közfoglalkoztatásért felelős Belügyminisztérium (BM) adminisztratív nyilvántartáson alapuló és így teljes körű adata szerint az év első három negyedévében a közfoglalkoztatottak átlagos statisztikai létszáma 140 ezer főnek felelt meg, 24%-kal kevesebb az előző év azonos időszakánál. A csökkenő tendencia nagyjából az év egészében érvényesült, azaz a nyári időszakot korábban jellemző szezonális létszámfelfutás ebben az évben elmaradt. A vizsgált időszak utolsó hónapjában, 2018 szeptemberében az átlagos közfoglalkoztatotti létszám 122 ezer főnek felelt meg (az érintett létszám, azaz az adott hónapban legalább egy napot közfoglalkoztatottként dolgozóké 130,7 ezer volt). Közel négytizedük lakhelye Borsod-Abaúj-Zemplén (19,5%) illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (19,4%) volt, további egytizedük Hajdú-Bihar megyében élt. Az elsődleges munkaerőpiacra történő kilépés valószínűsége a lakóhely mellett mindenekelőtt a korábbi munkatapasztalattól és a képzettségtől függ. A közfoglalkoztatottak között így a szakképzettséggel vagy magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők létszáma az átlagnál gyorsabban csökken, emiatt az iskolai végzettség szerinti összetétel folyamatosan romlik: nő azok aránya, akiknek csak jelentős képzési befektetés esetén lehet esélyük a kilépésre.

3. tábla

A közfoglalkoztatásban dolgozók összetétele, iskolai végzettség szerint, 2018. szeptember

Iskolai végzettség	Átlagos állományi létszám, fő	Megoszlás, %	Egy év alatti változás, %
Befejezetlen alapkú	13 228	10,8	-22,5
Általános iskola 8 osztálya	58 100	47,6	-26,2
Szaktanulmányi képző, szakiskola	30 613	25,1	-30,7
Középiskola	18 299	15,0	-38,5
Főiskola, egyetem	1 711	1,4	-56,5
Összesen	121 951	100,0	-29,7

Forrás: BM, Havi tájékoztató a közfoglalkoztatás alakulásáról, 2018 szeptember.

1.2. Munkaerő-kereslet

A KSH üresálláshely-statisztikája 2018 eddig eltelt időszakában is a munkaerő-kereslet folyamatos növekedését jelezte. Az évközi munkaügyi adatgyűjtés megfigyelési körébe tartozó munkáltatók az I. negyedévben 79,4 ezer olyan üres, vagy a közeljövőben megüresedő álláshelyet jelentettek, amelyek mielőbbi betöltése érdekelték már lépéseket tettek (pl. közvetítő céghez fordultak, hirdetést tettek közzé). Ez a szám a II. negyedévben 83,6 ezerre, a III. negyedévben 87,7 ezerre emelkedett. A III. negyedévben a versenyszféra legalább 5 főt foglalkoztató munkáltatóinál 63,2 ezer álláshely várt betöltésre, 18%-kal több, mint az előző év azonos negyedévében. Az összes álláshelyhez viszonyítva a legtöbb betöltetlen állás továbbra is az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ágban² volt, ahol az összes álláshely 5,2%-a várt betöltésre. A meghirdetett mintegy 9,2 ezer állás több mint fele szakképzettséget nem igénylő egyszerű foglalkozás. Az üres állások száma a feldolgozóiparban 22,9 ezerre, a kereskedelemben 8,1 ezerre, az építőiparban 5,9 ezerre nőtt.

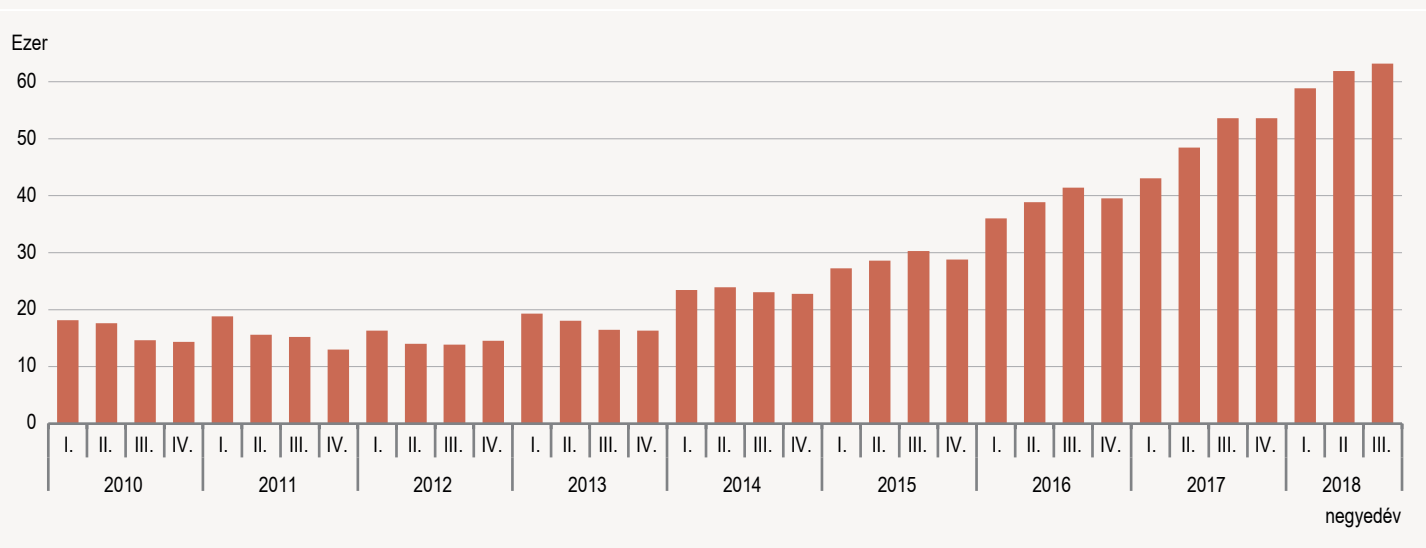
Hazánkhoz hasonlóan az unióban is nő a betöltésre váró álláshelyek száma és aránya. A legutolsó, már publikált adat szerint 2018 II. negyedévében száz álláshelyre 2,2 betöltésre váró jutott,³ mintegy 20%-kal több, mint egy évvel korábban. Az üres álláshelyek aránya továbbra is Csehországban a legmagasabb, ahol százból átlagosan 5,4 betöltetlen volt, míg a másik pólust a tartósan válság sújtotta Görögország jelenti, 0,7 üres álláshelyével. Magyarország – Ausztria, Svédország és az Egyesült Királyság mellett – 2,7%-os értékével az ötödik legnagyobb üres álláshelyarányal rendelkező tagország.

1.3. Munkanélküliek, potenciális munkaerő-tartalék

2018 I–III. negyedévében az ENSZ szakosodott munkaügyi szervezete az ILO⁴ definíciója szerinti munkanélküliek⁵ átlagos száma 174 ezer, a munkanélküliségi ráta 3,7% volt. Előbbi 23 ezerrel alacsonyabb az egy évvel korábbinál, miközben a ráta 0,5 százalékponttal csökkent. A munkanélküliség átlagos időtartama az év harmadik negyedévében 15,1 hónapnak, a tartósan munkanélküliek aránya 40,4%-nak felelt meg.

5. ábra

Az üres álláshelyek száma a legalább öt főt foglalkoztató vállalkozások körében

Forrás: üresálláshely-statisztika.

² Ebbe a nemzetgazdasági ágba vannak besorolva a munkaerő-kölcsönző cégek is, amelyek a beérkezett, de még nem teljesített munkaerőigényt üres álláshelyként jelentik.

³ Az üres álláshelyek aránya a B-S nemzetgazdasági ágakra vonatkozik.

⁴ ILO (International Labour Organization) Nemzetközi Munkaügyi Szervezet.

⁵ Nincs munkája, aktívan keres munkát és rendelkezésre áll.

4. tábla

A munkanélküliek létszáma és a munkanélküliségi ráta

Időszak	Munkanélküliek száma, ezer fő			Munkanélküliségi ráta, %			
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	15–24 évesek
2017. I.	108,9	97,9	206,8	4,4	4,7	4,5	10,3
II.	100,1	96,3	196,4	4,0	4,6	4,3	11,0
III.	90,9	97,6	188,5	3,6	4,6	4,1	11,3
IV.	83,0	92,2	175,2	3,3	4,4	3,8	10,2
2018. I.	88,3	89,6	177,9	3,5	4,3	3,9	10,4
II.	88,2	77,0	165,1	3,5	3,7	3,6	9,5
III.	85,7	92,5	178,2	3,4	4,4	3,8	10,7

Forrás: munkaerő-felmérés.

A területi különbségek a munkaerőpiaci helyzet általános javulásával párhuzamosan változatlanul jelentősek. Miközben a munkanélküliségi ráta 2018 III. negyedévében már négy (Győr-Moson-Sopron, Heves Komárom-Esztergom és Veszprém) megyében is 2% alatt volt, addig Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 8,7%-ot mértek, annak ellenére, hogy a megyében továbbra is jelentős a közfoglalkoztatotti munkahelyek száma.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnál 2018 I–III. negyedévében átlagosan 259,3 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 11%-kal kevesebbet az egy évvel korábbiánál. A nyilvántartott álláskeresők száma az év első felében folyamatosan csökkent, majd a III. negyedévben a szezonális, illetve a közfoglalkoztatási munkalehetőségek szűkülése miatt enyhén nőtt.

2018-ban a regisztrált álláskeresők már több mint 54%-a részesült valamilyen pénzbeli ellátásban, többségük az évek óta változatlan összegű (havi 22 800 forintot jelentő) szociális ellátást kapta. Míg a csökkenő álláskeresői létszám ellenére az álláskeresési járulékot igénybevevők száma lényegében konstans, addig a szociális ellátások közé tartozó foglalkoztatást helyettesítő támogatást egyre kevesebben kaptak.

Csökcent azok száma is, akik a KSH munkaerő-felmérésében munkaerőpiaci státusként „munkanélküli”-t jelölték meg. 2018 I–III. negyedévében átlagosan 287,5 ezren sorolták be magukat ebbe a kategóriába, nagyjából a 2014. azonos időszaki létszám fele.

A munkanélküliek, az alulfoglalkoztatottak, a dolgozni szándékozó, de munkát aktívan nem kereső, vagy a rendelkezésre állás kritériumát nem teljesítő inaktívak együtt alkotják az uniós definíció szerinti potenciális munkaerő-tartalékokat. E kategóriába 2018 III. negyedévben 316 ezren tartoztak, ebből 36 ezren – mint alulfoglalkoztatottak – a foglalkoztatottak között is szerepeltek.

Nyilvántartott álláskeresők

5. tábla

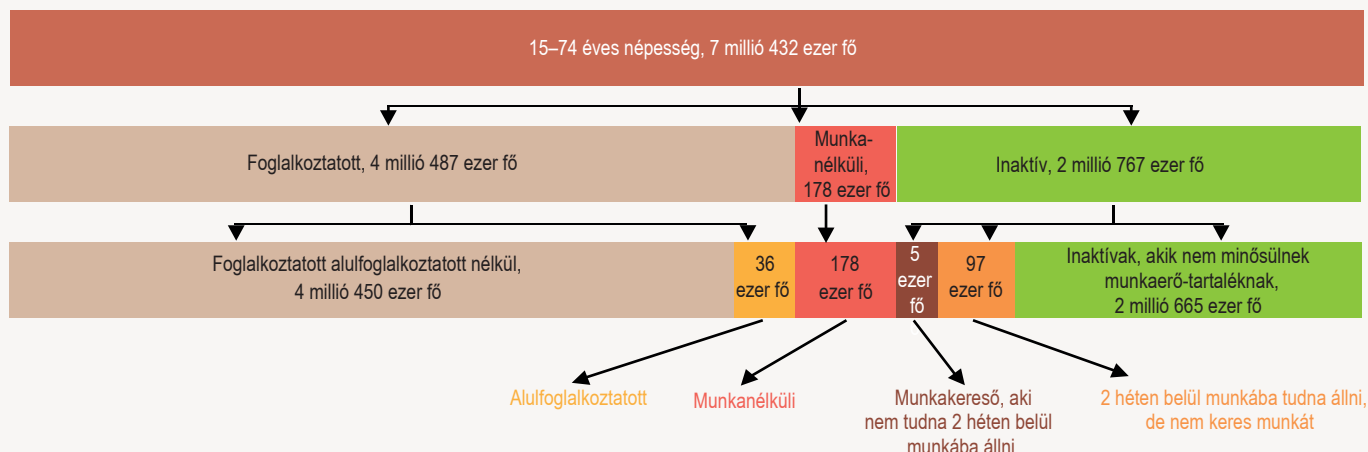
(ezer fő)

Időszak	Nyilvántartott álláskereső	Ebből:			
		pályakezdő	álláskeresési járadékra, segélyre jogosult	szociális ellátásban részesülő	ellátásban nem részesülő
2017.					
január	288,3	30,4	63,6	87,2	137,5
február	296,5	31,4	63,8	91,5	141,2
március	350,8	34,8	78,7	101,9	170,2
április	307,4	31,5	71,7	90,9	144,8
május	287,6	28,8	61,7	90,7	135,2
június	279,6	29,8	57,6	90,4	131,6
július	274,7	30,1	60,6	87,0	127,1
augusztus	269,3	29,4	61,0	85,3	123,0
szeptember	268,4	30,0	59,4	82,8	126,3
2017. I–III. negyedéves átlag	291,4	30,7	64,2	89,7	137,4
2018.					
január	267,3	25,5	63,0	83,3	121,0
február	279,2	27,5	63,9	86,8	128,5
március	284,6	27,0	67,0	84,1	133,5
április	258,0	24,8	63,7	76,4	117,9
május	244,2	22,5	59,7	74,0	110,6
június	240,7	23,6	57,4	73,0	110,2
július	257,4	25,9	66,5	74,5	116,4
augusztus	251,3	25,2	67,7	72,8	110,7
szeptember	251,0	26,3	64,7	71,8	114,5
2018. I–III. negyedéves átlag	259,3	25,4	63,7	77,4	118,2
<i>2018. I–III. negyed- év/2017. I–III. negyedév, index, %</i>					
	89,0	82,6	99,2	86,2	86,0

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat regisztere (<http://nfsz.munka.hu>).

A potenciális munkaerő-tartalék alakulása, 2018. III. negyedév

6. ábra

Forrás: munkaerő-felmérés.

1.4. Inaktívak

2018 vizsgált időszakában a munkavállalási korúnak tekintett (15–64 év közötti) inaktívak száma, részben demográfiai okból, részben a nyugdíjkorhatár folyamatos emelésének következtében 3,6%-kal kisebb volt az egy évvel korábnál. A 15–64 éves inaktívakból 617 ezren voltak a nyugdíjasok, illetve járadékosok, létszámuk elmaradt a tanulók ugyancsak csökkenő számától (632 ezer). Az elhelyezkedési esélyek javulásának köszönhetően folyamatosan mérséklődik a munkakeresés hiánya miatt inaktívnak minősülő, de valamilyen munkanélküli ellátásban részesülők száma is, miközben a többi kategóriát kismértékű létszámnövekedés jellemzi.

6. tábla

A 15–64 éves inaktívak létszáma munkaerőpiaci távollétük oka szerint

Megnevezés	2018. I–III. negyedév			2017. I–III. negyedév=100,0%		
	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt
	ezer fő			%		
Nyugdíjas, járadékos	234,7	382,0	616,8	91,4	90,7	90,9
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	1,2	232,8	234,0	60,6	100,9	100,5
Álláskeresési ellátásban részesülő	15,1	22,8	38,0	85,8	100,4	94,0
Tanuló	317,6	314,0	631,6	98,2	99,7	98,9
Ápolási díjban, árvaellátásban részesülő	10,8	27,7	38,5	102,8	102,6	102,7
Egyéb inaktív	86,3	148,4	234,6	99,7	100,9	100,4
15–64 éves inaktívak összesen	665,7	1 127,7	1 793,4	95,5	96,9	96,4

Forrás: munkaerő-felmérés.

2. Kereset, munkajövedelem, munkaerőköltség

2.1. Bruttó kereset

A keresetek 2018. évi alakulásában a kedvező gazdasági folyamatok és a munkaerőért folyó verseny erősödése mellett szerepet játszott a minimálbér további emelése és a közszféra újabb szegmenseit érintő keresetrendezés. 2018. január 1-jétől a minimálbér mintegy 8%-kal, 138 ezer forintra, a garantált bérminimum 12%-kal, 180,5 ezer forintra emelkedett. A minimálbér-emelés az átlagkeresetet növelő hatás mellett hozzájárul a gazdaság szürke zónájának kihéberítéséhez is. A több évre szóló keretmegállapodás értelmében nőtt a versenyszféra állami tulajdonú szervezeteinél dolgozók keresete, míg a költségvetési intézményi körben az egészségügy és szociális gondozás területére fókuszáltak az ez évi keresetrendezési intézkedések. A 2018. I–III. negyedévi 11,7%-os bruttó keresetnövekedés üteme alig maradt el az előző évi 12,8%-ostól. A magas keresetnövekedési ütemhez mintegy 1 százalékponttal járult hozzá az elsődleges munkaerőpiacra érvényes minimálbér kevesebb mint 60%-ával díjazott közfoglalkoztatottak létszámának 23%-os csökkenése. Így az intézményi munkaügyi-statisztika által megfigyelt körben a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó keresete az első három negyedévben átlagosan 324,1 ezer, közfoglalkoztatottak nélkül számba véve 335,9 ezer forint volt.

2018 I–III. negyedévében a versenyszféra legalább 5 fős vállalkozásainál alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete (az itt alkalmazott néhány ezer fő közfoglalkoztatott nélkül számolva) 335,8 ezer forintnak felelt meg, ami 10,7%-os növekedést jelent az előző év azonos időszakához viszonyítva. Az átlagot jelentősen meghaladva, 15,8%-kal nőttek a keresetek a versenyszféra domináns nemzetgazdasági ágak közül az ingatlanügyleteknél, amelyet (13,4%-kal) az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység nemzetgazdasági ág követett, ahová többek között a munkaerő-kölcsönzés-sel foglalkozó cégek is be vannak sorolva. Az építőiparban a minimálbéremelés önmagában is jelentős keresetfelhajtó hatású. Emellett a keresetek színvonalára az építőipari kapacitások iránti túlfűtött kereslettel párosuló egyre jelentősebb szakemberhiány is hat. Ezek a tényezők a keresetek 12,5%-os növekedését eredményezték, azonban 246,7 ezer forintos kimutatott bruttó kereseti átlagával az építőipar így is a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás

7. tábla

A teljes és a rendszeres bruttó átlagkereset alakulása, 2018 I–III. negyedév

Állomány-csoport	Nemzetgazdaság összesen		Ebből:					
			versenyszféra		költségvetés		nonprofit szervezetek	
	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres	teljes bruttó átlagkereset	ebből: rendszeres
Összesen, forint/fő/hó								
Fizikai	232 410	223 012	243 096	232 549	191 609	186 341	190 885	187 348
Szellemi	422 682	391 374	477 058	433 906	359 169	341 296	331 436	322 700
Együtt	324 126	304 167	335 114	311 743	304 650	290 878	278 886	272 093
Előző év=100,0%								
Fizikai	113,4	113,0	112,8	112,4	113,0	112,8	114,9	115,2
Szellemi	110,0	109,8	109,0	108,9	111,5	111,2	108,3	107,8
Együtt	111,7	111,5	110,9	110,7	113,4	113,1	110,9	110,6
Ebből: közfoglalkoztatottak nélkül, forint/fő/hó								
Fizikai	245 573	235 372	243 784	233 192	266 324	257 508	216 622	212 340
Szellemi	426 209	394 563	477 225	434 053	364 658	346 415	341 867	332 746
Együtt	335 891	314 968	335 809	312 374	342 217	326 144	299 733	292 240
Előző év=100,0%								
Fizikai	111,6	111,3	112,3	112,0	107,1	107,1	111,8	112,3
Szellemi	109,8	109,7	108,9	108,8	111,0	110,7	109,4	109,0
Együtt	110,6	110,4	110,7	110,6	110,2	110,1	110,0	109,7

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

után a versenyszféra második legrosszabbul fizető nemzetgazdasági ágának számít. A szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágban a 11,4%-os keresetnövekedési ütemhez számottevően járult hozzá az, hogy a MÁV, a Magyar Posta, illetve a regionális közlekedési vállalatok dolgozói a több évre szóló bérmegállapodás értelmében ez év januárjától is átlagosan 13–14%-os emelésben részesültek. A versenyszféra foglalkoztatási szempontból legnagyobb súlyú nemzetgazdasági ágában, a feldolgozóiparban a keresetnövekedés üteme megegyezett a szférára jellemző átlaggal, ezen belül az egyes iparcsoportok keresetnövekedési üteme viszonylag szűk sávban, 8,5 és 12,4% között szóródott. Kivételt csak a gyógyszergyártás jelentett a 3,5%-os ütemével, ami részben abból következett, hogy itt a magas kereseti átlag miatt a minimálbér emelésének nincs hatása, illetve hogy a tavalyi bázishoz képest 2018-ban a nem rendszeres kereseti rész fajlagos összege csökkent. Bár a növekedés üteme (7,1%) elmaradt a versenyszféra átlagától, a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ág 600,6 ezer forintos bruttó keresete kiugrónak számít, igaz, ebből a rendszeres kereseti rész 85%-os részesedése kisebb az átlagosnál. A második legjobban fizető nemzetgazdasági ág az információ és kommunikáció volt (557,5 ezer forintos átlag), ahol a versenyszféra átlagától alig elmaradó 10,2%-os növekedési ütem részben az informatikai szakemberekért folyó versenynek köszönhető. A feldolgozóiparon belül ipari csoportonként tekintve a bruttó átlagkereset 835 ezer forint (kocszgyártás, kőolaj-feldolgozás) és 212,8 ezer forint (textília-, ruházati-, bőr- és bőrtermék gyártása) között mozgott. A rendszeres kereseti rész különbsége kisebb, mint a teljes kereset, a két szélső érték 638,7 ezer és 206,4 ezer forint volt.

A költségvetési szektorban a bruttó kereset növekedési üteme a közfoglalkoztatottak létszámcsökkenéséből adódó változásokat figyelmen kívül hagyva 2018 I–III. negyedévében 0,5 százalékponttal elmaradt a versenyszférára jellemzőtől. Ennek hátterében elsősorban az áll, hogy a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban augusztus és szeptember hónapokban a nem rendszeres kereset az előző évinek csak töredéke volt. Ezzel a két szféra kereseti viszonyára az utóbbi években jellemző konvergencia megtörni látszik. A közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban dolgozók keresete a három költségvetési terület közül annak ellenére is a legmagasabb, hogy itt vannak arányaiban a legtöbben azok, akik az elmúlt évtized keresetkorrekciós intézkedéseiből eddig még kimaradtak. A 70,3 ezer (többségében „egyenruhás”) fizikai dolgozó az év első három negyedévében bruttó 356,8 ezer forint, a 196 ezer szellemi 418,8 ezer forint bruttó keresetben részesült. A nemzetgazdasági ágon belül 2018-ban is több területen került sor fizetésrendezésre. Így tovább nőttek a bírói, ügyészi alapilletmények, júliusban a fegyveres testületek dolgozói kaptak a több évet átfogó intézkedés sorozat utolsó ütemeként 5%-os emelést, míg az uniós projektek sikeres zárásához kapcsolódóan március–áprilisban a központi közigazgatásban jelentős összegű jutalom kifizetésére került sor. Az oktatásban dolgozók 318,2 ezer forintos kereseti átlagát, illetve 9,1%-os keresetnövekedési ütemét alakító tényezők közül a legnagyobb súlyú a felsőoktatásban dolgozó oktatók és kutatók 2016 őszi induló és több éven átívelő bérrendezése volt. Ennek keretében 2018. január 1-jétől átlagosan újabb 5%-kal emelkedett az állami fenntartású felsőoktatási intézményekben foglalkoztatott oktatók, kutatók garantált illetménye, a közoktatásban viszont növekvő feszültséget okoz, hogy a keresetnövekedés ütemét nem a mindenkori minimálbérhez igazítják. Az utóbbi másfél év legjelentősebb keresetkorrekciós intézkedéseinek címzettjei a humán egészségügy, szociális ellátás nemzetgazdasági ágba tartozó költségvetési intézményeknél foglalkoztatottak voltak. 2017 novemberétől a szakorvosok és kórházi szakgyógyászok 100 ezer, a nem szakvizsgázott kollégáik 50 ezer forintos emelésben részesültek, míg az egészségügyi szakdolgozók keresete átlagosan 12%-kal nőtt. Ezt 2018 januárjában egy újabb, átlagosan 8%-os emelés követte. 2018 I–III. negyedévében így

a humán egészségügyi ellátás területén dolgozók bruttó keresete 18,5%-kal meghaladta az egy évvel korábbit, a szociális területen dolgozóké pedig 9,4%-kal emelkedett. Az előbbi terület bruttó kereseti átlaga így 336,7 ezer, az utóbbié 233,1 ezer forintra változott.⁶

A rendeletileg meghatározott bértételek változatlansága mellett a közfoglalkoztatottak bruttó kereseti átlaga az évközi munkaügyi statisztika által megfigyelt körben 82,0 ezer forintnak felelt meg, azaz csak minimálisan haladta meg a legalacsonyabb kvalifikációs kategória 81 550 forintos tételét. Ez átlagosan 54 700 forintos nettó jövedelmet jelentett számukra.

A költségvetési intézményeknél és a delegált állami feladatokat ellátó nonprofit szervezeteknél dolgozók közül 2011 óta keresetbe nem számító kompenzációban részesülhetnek azok, akiknek a nettó keresetét a 2011. és 2012. évi jövedelemadó-, illetve járulékszabály-változások csökkentették. 2018-ban ezt az induló közel 400 ezres létszám töredéke, mintegy 80 ezer fő vette igénybe, a költségvetési intézményeknél 8,2 ezer, a nonprofit szervezeteknél pedig átlagosan 7,4 ezer forint összegben.

2.2. Nettó kereset és eltartotti kedvezmény

2018-ban a személyi jövedelemadó és a munkavállalókat terhelő járulékok kulcsai megegyeztek az előző évivel, így a nettó kereset – családi adókedvezmény nélkül számolva – a bruttó keresettel azonos ütemben nőtt. A nettó keresetek átlaga közfoglalkoztatottak nélkül számolva a legalább 5 fős vállalkozásoknál dolgozók esetében 223,3 ezer, a költségvetési intézményekben dolgozóknál pedig 227,6 ezer forintnak felelt meg. A fogyasztói árak I–III. negyedévi 2,7%-os emelkedése mellett a keresetek reálértéke az intézményi munkaügyi statisztika megfigyelési körében 8,8%-kal nőtt.

8. tábla

A családi kedvezmény figyelembevételével számított nettó és a reálkereset alakulása, 2018 I–III. negyedév

Eltartott gyermekek száma	Számított nettó kereset, forint/fő/hó	Nettó kereset	Reálkereset ^{a)}	Az adott háztartástípusba tartozó alkalmazásban állók részaránya, %
		2017. I–III. negyedévhez viszonyított változása, %		
0	210 640	11,5	8,6	54,3
1	221 953	11,5	8,6	22,4
2	252 682	12,4	9,4	17,1
3 és annál több	270 654	10,4	7,5	6,2
Nemzetgazdasági összesen	224 092	11,5	8,6	100,0

a) A 2018. I–III. negyedévi 102,7%-os fogyasztóiár-indexszel számolva.
 Forrás: a havi munkaügyi jelentés és a háztartási költségvetési és életkörülmény adatfelvétel (HKÉF) adatait felhasználó mikroszimulációs modell.

2018-ban tovább emelkedett a kétgyermekesek családi adókedvezménye, ők az előző évi gyermekenkénti 100 ezer forint (és a 2011. évi, indulást jelentő 62 500 forint) helyett már 116 670 forinttal csökkenthetik havonta személyijövedelemadó-alapjukat. Az egygyermekesek az előző évivel megegyezően 66 670 forint, a három és annál több gyermeket nevelők gyermekenként 220 ezer forint havi adóalap-csökkentésben részesülhetnek, a kedvezményeket a szülők megoszthatják, illetve a járulékok terhére is igénybe vehetik. A háztartások demográfiai és jövedelmi adatain alapuló mikroszimulációs modell szerint a családi adókedvezmény 2018 I. félévében munkavállalónként átlagosan már havi 8,6 ezer forinttal növelte az egy főre jutó nettó keresetet (azaz egy kétgyermekes, kétgyermekes családnál ez évente több mint 206 ezer forint szabadon elkölthető jövedelemtöbbletet jelentett).

⁶ A bekezdésben a költségvetési szféra intézményeinek adatai a közfoglalkoztatottak figyelembevétele nélkül szerepelnek.

2.3. Munkajövedelem

2018 I–III. negyedévében a kereset nemzetközileg használt fogalmának megfelelő, a kereseten felül az ún. egyéb munkajövedelem-elemeket – így többek között a cafetériaajuttatás részeként fizetteket is – tartalmazó munkajövedelem átlagosan 339,4 ezer forintnak felelt meg, azaz a kereseten felüli rész havi átlagban 15,3 ezer forint volt. A munkajövedelem növekedési üteme 0,1 százalékponttal alacsonyabb volt, mint a kereseté, az egyéb munkajövedelmeknek a teljes munkajövedelmen belüli súlya árnyalatnyit csökkent. Az egyéb munkajövedelem növekedési üteme az év első felében a versenyszférában elmaradt, a költségvetési szektorban pedig – mivel a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás nemzetgazdasági ágban az év első negyedévében jelentős béren felüli, részben Erzsébet-utalvány formájában adott kifizetésre került sor – meghaladta a bruttó keresetét.

9. tábla

Az egy főre jutó munkajövedelem, 2018 I–III. negyedév

Megnevezés	Átlagos havi munkajövedelem	Ebből: átlagos havi egyéb munkajövedelem	Az egyéb munkajövedelem aránya a munkajövedelemből, %
	forint/fő/hó		
Nemzetgazdaság összesen	339 452	15 326	4,5
Ebből:			
versenyszféra	350 675	15 561	4,4
költségvetés	320 092	15 442	4,8

Forrás: havi munkaügyi jelentés.

⁷ Az adat a B–S nemzetgazdasági ágakra vonatkozik.

2.4. Munkaerőköltség-index

2018. január 1-jétől a munkaadókat terhelő szociális hozzájárulási adó általános kulcsa a 2017. évi 5 százalékpontos csökkentés után újabb 2,5 százalékponttal mérséklődve 19,5%-ra módosult, amiből a foglalkoztathatóság szempontjából több, speciális helyzetűnek minősülő munkavállalói csoport esetében (pl. fiatalok, nyugdíj előtt állók, alacsony képzettségűek, gyermekgondozásról visszatérők) a munkáltatók 2018-ban is még további engedményt kaptak. Összességében 2018 III. negyedévében az élők munkája egy órára jutó költsége így is 10,3%-kal haladta meg⁷ az előző év azonos időszakit, azaz az élők munkája számottevően drágult.

10. tábla

Az egy órára jutó munkaerőköltség-index, 2018. III. negyedév

(2017. III. negyedév=100%)

Összevont gazdasági ágak	Munkajövedelem	Szociális költség	Munkaerőköltség összesen
Ipar	112,8	99,9	110,5
Építőipar	112,2	99,4	109,9
Szolgáltatások (közszolgáltatások nélkül)	112,4	99,1	109,9
Ipar, építőipar és szolgáltatások (közszolgáltatások nélkül)	112,5	99,4	110,1
Közszolgáltatások	112,8	101,3	110,8
Nemzetgazdaság összesen, mezőgazdaság nélkül	112,6	100,0	110,3

Forrás: intézményi munkaügyi-statisztikai adatgyűjtési rendszer.

További adatok, információk (linkek):

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan \(foglalkoztatás, munkanélküliség\)](#)

[Módszertan \(nyilvántartott álláskeresők módszertana\)](#)

[Módszertan \(intézményi munkaügyi adatgyűjtési rendszer módszertana\)](#)

[Adminisztratív munkanélküliségi adatok módszertana](#)

[Az ábrákban használt rövidítések](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjön velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu